

Danmarks Forskningspolitiske Råds indspil til udarbejdelsen af Forsk2020

Danmarks Forskningspolitiske Råd takker for Forsknings- og Innovationsstyrelsens henvendelse af 23. maj 2011 med invitation til at bidrage til udarbejdelsen af Forsk2020 – Et prioriteringsgrundlag for strategisk forskning.

Rådet har drøftet såvel udarbejdelsen af Forsk2015, Forsk2015s anvendelse og perspektiver for Forsk2020. Forsk2015 blev udviklet på baggrund af en solid proces og har fungeret som det katalog, som politikere har kunnet vælge fra i forbindelse med forhandlinger om midler til strategisk forskning ved de årlige finanslovsforhandlinger.

Rådet finder i den forbindelse, at der er behov for at inddrage de efterfølgende fire perspektiver i det videre arbejde med udviklingen af Forsk2020. Det drejer sig om 1) Formål og funktion – Forsk 2020, 2) Nye temaer versus forskningens behov for et langsigtet perspektiv, 3) Fokus på output og sigtelinjer i udmøntningen samt 4) Komplementære eller parallelle indsatser. National og / eller EU indsats på strategisk forskning.

1. *Formål og funktion - Forsk2020*

I Forsk2015 kataloget er der identificeret 21 bredt definerede temaer. De enkelte temaer dækker samlet set over brede og flerfacetterede samfundsudfordringer, forskningsbehov og -perspektiver.

Det centrale formål med at udvikle Forsk2015 var at danne bedre og bredere grundlag for de politiske valg af strategiske forskningssatsninger. De strategiske forskningssatsninger, som kataloget i første omgang har haft som fokus, er de midler, det besluttes at afsætte i forbindelse med de årlige finanslovsforhandlinger, herunder også UMTS og Globaliseringsforhandlinger. Forskningssatsningerne bliver vedtaget af Folketinget. Herefter er det Det Strategiske Forskningsråds ansvar at udmønte disse midler i henhold til de politiske intentioner. Det Strategiske Forskningsråd er etableret i henhold til lov om forskningsrådgivning, hvor det fremgår, at midler skal udmøntes via programkomitéer, i åben konkurrence og efter en forskningsfaglig kvalitetsvurdering. Midlerne tildeles en hovedansøger og udmøntes i de virkemidler, som Det Strategiske Forskningsråds bestyrelse har truffet beslutning om at gøre brug af.

Anvendelsen af Forsk2015 har derfor haft fokus på denne definition af strategisk forskning: Politisk besluttede temaer og tematisk afgrænsede forskningsområder.

Danmarks Forskningspolitiske Råd

21. september 2011

Forsknings- og Innovationsstyrelsen

Bredgade 40

1260 København K

Telefon 3544 6200

Telefax 3544 6201

E-post fi@fi.dk

Netsted www.fi.dk

CVR-nr. 1991 8440

Sagsbehandler

Karin Kjær Madsen

Telefon 7231 8237

Telefax 3544 6201

E-post kkm@fi.dk

Sagsnr. 11-100612

Dok nr. 2028524

Side 1/2

Det er en forudsætning for temaerne, at de skal være tilstrækkeligt brede, så de kan udbydes i åben konkurrence i en bottom-up tilgang.

Siden Forsk2015 kom på gaden, har kataloget været anvendt i andre sammenhænge, herunder i drøftelsen af andre typer strategiske satsninger. Universiteter, GTS-institutter og andre aktører har anvendt Forsk2015 som reference.

Rådet finder, at kataloget i særlig grad er designet til den ovenfor skitserede anvendelse.

Der findes dog også en række strategiske forskningsbehov, der ikke egner sig til den ramme, som Forsk2015/2020 udstikker og med de udmøntningsmodeller, der findes i dag. I de tilfælde er Forsk2020 ikke velegnet til at håndtere strategiske forskningsbehov.

Der kan være eksempler på strategiske forskningsbehov inden for områder, hvor der ikke allerede er en væsentlig volumen af fremragende forskningsmiljøer i Danmark. Der kan eksempelvis være identificeret samfundsmæssige behov for at etablere eller oparbejde miljøer. Der kan være hensyn, der vigtigere (fx af strukturel karakter), end at få skabt mere ny viden inden for et område. Denne type strategiske forskningsbehov egner sig muligvis ikke til at blive løst med tidsbegrænsede puljemidler i åben konkurrence.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 2/2

Der er behov for, at denne type behov kan sikres ordentlige forløb uden for rammerne af Forsk2020, med de rammer for udmøntning af strategisk forskning, som er givet.

2. *Nye temaer versus forskningens behov for et langsigtet perspektiv*
I forbindelse med udarbejdelsen af Forsk2020 har Forsknings- og Innovationsstyrelsen påpeget, at øvelsen i højere grad er en opdatering af det eksisterende arbejde omkring Forsk2015 end en grundlæggende øvelse med identifikation af et katalog af nye temaer. Rådet bakker fuldt op om denne tilgang. Forsk2015 øvelsen var meget omfattende, og de strategiske forskningsbehov forventes ikke at have udviklet sig væsentligt siden 2008, hvor Forsk2015 blev lanceret. Danmarks Forskningspolitiske Råd ønsker ikke at pege på ændringer i de allerede identificerede strategiske temaer fra Forsk2015. Forsk2015 kataloget er udviklet på baggrund af en solid proces, og rådet finder det uhensigtsmæssigt, hvis der temamæssigt sker ændringer efter så kort tid.

Opbygning af stærke forskningsmiljøer tager lang tid, og omskriftelighed og mangel på langtidsplanlægning skader forskningsindsatsen. Er der ikke kontinuitet i vores strategiske FoU-indsats, risikerer vi, at indsatsen går tabt. Bliver der i processen fremsat ønsker om helt nye emner, bør fordele og ulemper nøje overvejes ud fra betragtningen om forskningens behov for kontinuitet og langtidsplanlægning.

Hvis der skal ske ændringer i antal af temaer, bør det overvejes at reducere antallet af temaer i kataloget, således det er de få og helt centrale områder, hvor landet har behov for en særlig strategisk forskningsindsats. Der bør være færre emner, men til gengæld en større klarhed over, hvad vi vil have ud af de emner, der vælges.

3. *Fokus på output og sigtelinjer i udmøntningen*

I hele processen fra udformning af katalog over valg af emner til opslag m.v. bør det klart fremgå, hvad det er for kvaliteter, man vil opnå. Det gælder såvel i forhold til kvalitet, perspektiv og relevans af de projekter, der opnår støtte. Den strategiske forskningsdagsorden har fokus på vækst. Der bør være et klarere sigte på vækst i udvælgelsen af de bedste projekter. Der skal være fokus på at guide "the rising stars". Men der er flere bundlinjer i en vækstdagsorden. Offentlig-privat forskningssamarbejde er én. Emner som viden til offentlig innovation, herunder bedre, billigere og mere velfungerende offentlige ydelser, viden der spredes via forskningsbaseret uddannelse, viden fra det internationale vidensamfund, der omsættes til danske forhold, er emner, der også bør anerkendes i en vækstdagsorden. Disse emner bør også reflekteres i de projekter, der opnår støtte. Fælles er dog, at der bør stilles tydelige krav i udmøntningskriterierne til et perspektiv og relevans.

Rådet finder også, at når tidsperspektivet for Forsk2020s er relativt langt, er det vigtigt, at temaerne fremtidssikres i forhold til at tage højde for og understøtte anvendelsen af ny teknologi og nye teknologiske gennembrud. Her tænkes særligt på områder, hvor vi endnu ikke har kendskab til nye teknologiers muligheder, der med hurtig anvendelse / implementering kan være forudsætning for, at vores FoU-indsats kan være konkurrencedygtig i global sammenhæng. Forsk2020 bør i sit sigte fremme anvendelsen af nye teknologier i den FoU, der bliver givet støtte til, og kataloget bør fleksibelt kunne tage højde for nye teknologier, som vi ikke har kendskab til i dag.

4. *Komplementære eller parallelle indsatser. National og/eller EU indsats på strategisk forskning*

Siden udarbejdelsen af Forsk2015 kataloget er der i Europa sket en væsentlig udvikling med satsning på strategisk forskning i form af at identificere og støtte løsninger af store samfundsmæssige ændringer. Det er i arbejdet med Det Europæiske Forskningsrum besluttet, at der i Europa skal ske en særlig FoU fokusering på store samfundsmæssige udfordringer identificeret som Grand Societal Challenges. Inden for de seneste år er det sket i en række initiativer. Innovation Union, Joint Programming Initiative, og det kommende rammeprogram Horizon er nogle af de steder, hvor der arbejdes med såvel at identificere de store samfundsmæssige udfordringer og hvordan udviklingen af viden målrettet skal understøtte løsninger af disse store samfundsmæssige udfordringer som at skabe rammebetingelser for at yde støtte til FoU inden for de store samfundsmæssige udfordringer.

Der afsættes betydelige ressourcer såvel på EU, som på transnationalt niveau til disse store samfundsmæssige udfordringer. Dertil kommer, at mange EU-lande har taget egne initiativer til processer, der tilsvarende har identificeret strategisk FoU udfordringer, hvor der målrettes midler.

I en dansk kontekst giver denne udvikling anledning til nogle centrale overvejelser og strategiske, politiske beslutninger.

Der er behov for, at der i Forsk2020 perspektiveres til tilsvarende processer og initiativer på europæisk og transeuropæisk niveau. 1) På hvilket niveau skal de store samfundsmæssige udfordringer løses – i Danmark eller i Europa? 2) Ønsker

vi et parallelt system, hvor vi identificerer de samme strategiske satsninger, som er identificeret i Europa? Hvad er fordele og ulemper ved at have systemer, der supplerer hinanden, og hvad er fordele og ulemper ved at have udfordringer og indsatser uafhængige af hinanden.

Skal vi have samme temaer som i EU med henblik på at rette vores danske forskningsbase ind, så vi kan øge det danske hjemtag? Eller er der en fare for, at vi bruger alt for mange offentlige forskningspenge ved at støtte de samme miljøer på både europæisk og dansk niveau, således at snævre forskningsmiljøer bliver overfinansieret, den nødvendige konkurrence forsvinder, og store, muligvis højt profilerede områder uddør?

En proces, der identificerer et prioriteringsgrundlag for strategisk forskning i Danmark, bør tage højde for denne udvikling.

Med venlig hilsen

Claus Hviid Christensen

Formand for Danmarks Forskningspolitiske Råd

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 4/4